

STORTINGET

Innst. 273 L

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Prop. 102 L (2019–2020)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Midlertidig lov om tilpasninger i barnehageloven, opplæringslova og friskolelova for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19

Til Stortinget

Sammendrag

Hovedinnholdet i proposisjonen

Kunnskapsdepartementet legger i proposisjonen fram forslag til midlertidig lov om tilpasninger i barnehageloven, opplæringslova og friskolelova for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19.

I proposisjonen viser departementet til at når barnehager og skoler er underlagt begrensninger av smittevern hensyn, har det betydning for hvordan driften kan organiseres. Det er derfor vedtatt midlertidige forskrifter med hjemmel i koronaloven om tilpasninger i lovgivningen om barnehager og grunnopplæringen. De midlertidige forskriftene faller bort når koronaloven oppheves 27. mai 2020. Departementet mener det vil være behov for tilpasningene av lovgivningen om barnehager og skoler ut over varigheten av koronaloven, og foreslår derfor at tilpasningene fastsettes i en midlertidig lov. Det foreslås at loven oppheves 1. november 2020.

Formålet med tilpasningene er at barn, unge og voksne i størst mulig grad skal kunne få ivarett sine rettigheter, samtidig som det tas hensyn til hva som er mulig å få til når barnehager og skoler er stengt eller er underlagt begrensninger av smittevern hensyn. Den foreslåtte midlertidige loven vil tydeliggjøre hvilke regler

som gjelder for barnehagene og for skolene under utbruddet av koronavirus.

Proposisjonen inneholder i hovedsak forslag om å videreføre reglene som i dag er fastsatt i midlertidig forskrift 27. mars 2020 nr. 491 om tilpasninger i lovgivningen om barnehager som følge av utbrudd av covid-19 og midlertidig forskrift 27. mars 2020 nr. 492 om tilpasningen i lovgivningen om grunnskoleopplæring og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19.

Videre vil den midlertidige loven gi en forskriftshjemmel for å kunne videreføre regler om at barn og unge med særlige behov og barn med én forelder i kritiske samfunnsfunksjoner mv. skal ha tilbud i barnehagen og på skolen selv når virksomheten ellers er stengt. I tillegg klargjøres det at unntaket også gjelder ved redusert åpnings- og oppholdstid.

Departementet foreslår også regler for å gi ungdommer i yrkesfaglige utdanningsløp mulighet til å ta påbygging til generell studiekompetanse skoleåret 2020–2021.

Departementet foreslår å lovfeste tilsvarende tilpasninger i friskolelova som i opplæringslova.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Martin Henriksen, Nina Sandberg og Torstein Tvedt Solberg, fra Høyre, Marianne Synnes Emblem, Kent Gudmundsen, Turid Kristensen og Mathilde Tybring-Gjedde, fra Fremskrittspartiet, lederen Roy Steffensen og Hanne Dyveke Søttar, fra Senterpartiet, Marit Arnstad og Aud Hove, fra Sosialistisk Venstreparti, Mona

Fagerås, og fra Kristelig Folkeparti, Hans Fredrik Grøvan, viser til proposisjonen.

Komiteen har imøtekommet oppfordringen fra departementet om å hastebehandle Prop. 102 L (2019–2020) med henvisning til koronautbruddet. Komiteen viser til at proposisjonen inneholder et forslag om midlertidig lov om tilpasninger i barnehageloven, opplæringslova og friskolelova for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19. Lovforslaget er en direkte oppfølging av de midlertidige forskriftene med hjemmel i koronaloven om tilpasninger i lovgivningen om barnehager og grunnopplæringen.

Komiteen mener det, med henvisning til koronautbruddet, var nødvendig å innføre midlertidige forskrifter når barnehager og skoler ble underlagt begrensninger av smittevern hensyn. Komiteen viser videre til at de midlertidige forskriftene faller bort når koronaloven oppheves 27. mai 2020.

Komiteen deler departementets vurdering av at det vil være behov for tilpasningene av lovgivningen om barnehager og skoler ut over varigheten av koronaloven. Komiteen mener det er riktig å fastsette tilpasningene i en midlertidig lov. Komiteen viser til at det er foreslått at loven oppheves 1. november 2020.

Komiteen understreker at formålet med tilpasningene er at barn, unge og voksne i størst mulig grad skal kunne få ivarettatt sine rettigheter, samtidig som det tas hensyn til hva som er mulig å få til i perioden barnehager og skoler er stengt eller er underlagt begrensninger av smittevern hensyn. Komiteen viser til at den midlertidige loven vil tydeliggjøre hvilke regler som gjelder for barnehagene og for skolene under utbruddet av koronavirus.

Komiteen merker seg at departementet i den siste høringen av de midlertidige forskriftene gjorde oppmerksom på at departementet på bakgrunn av høringen ville fremme en lovproposisjon for Stortinget, slik at tilpasningene i de midlertidige forskriftene kan fastsettes i lovs form og gjelde ut barnehage- og skoleåret 2019–2020. Forslaget om midlertidig utvidelse av retten til påbygg har også vært sendt på en begrenset, kort høring. Komiteen anser slik sett at forslagene er tilstrekkelig belyst, slik at en hastebehandling i Stortinget er forsvarlig. Komiteen understreker at denne typen hastebehandling er unntaket, og at det skal være gode grunner for å fravike normal lovbehandling i Stortinget. Komiteen vil følge nøye med på regjeringens lovanvendelse i disse sakene.

Komiteen viser videre til komiteens merknader under behandlingen av Prop. 96 L (2019–2020) kap. 5 og kap. 12, som med begrunnelse i koronavirusutbruddet er underlagt samme hastebehandling, jf. Innst. 274 L (2019–2020).

Komiteen viser til hjemmelsgrunnlag for behandling av personopplysninger. Komiteen bemerker at det trolig ikke vil være behov for å bruke denne bestemmelsen ettersom alle elevksamener er avlyst, og privatisteksamener skal gjennomføres som normalt. Komiteen vil samtidig peke på at man likevel ikke kan utelukke at det kan bli behov for slik behandling av personopplysninger som bestemmelsen gir grunnlag for, dersom smittesituasjonen utvikler seg på en annen måte enn forutsatt.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til midlertidig lov

om tilpasninger i barnehageloven, opplæringslova og friskolelova for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19

Kapittel 1 Formål og virkeområde

§ 1 Formål og virkeområde

Formålet med loven er at barn, unge og voksne i størst mulig grad skal kunne få ivarettatt sine rettigheter etter barnehageloven, opplæringslova og friskolelova, samtidig som det tas hensyn til hva som er mulig når barnehager og skoler er stengt eller er underlagt begrensninger av smittevern hensyn som følge av utbruddet av covid-19.

Loven gjelder virksomhet etter barnehageloven, opplæringslova og friskolelova med forskrifter.

Reglene om tilpasninger i opplæringslova gjelder også på Svalbard med de særlige tilpasningene som følger av forskrift 18. januar 2007 nr. 76 om grunnskoleopplæring og videregående opplæring på Svalbard.

Kapittel 2 Tilpasninger i barnehageloven

§ 2 Barnehagelovens anvendelse

I perioden hvor barnehagen er stengt eller driver med begrensninger etter enkeltvedtak eller forskrifter med hjemmel i smittevernloven, gjelder reglene i barnehageloven og tilhørende forskrifter med følgende tilpasninger:

- a) Retten til å benytte seg av barnehageplassen etter barnehageloven § 12 a gjelder med de begrensningene som følger av enkeltvedtak eller forskrifter med hjemmel i smittevernloven.
- b) Barnehageeiere kan bare gjøre tilpasninger i tilrettelegging som følger av enkeltvedtak om spesialpedagogisk hjelp eller tegnspråkopplæring med

hjemmel i barnehageloven kapittel V A dersom det kan godtgjøres at det er nødvendig og forsvarlig. I vurderingen av hvilke tilpasninger som er nødvendige og forsvarlige, skal det legges stor vekt på barnets beste. Det kan også tas hensyn til tilgangen på pedagogisk personale og nødvendig utstyr. Når det er forsvarlig, kan kommunen fatte vedtak om spesialpedagogisk hjelp og tegnspråkopplæring uten at det gjennomføres sakkyndig vurdering.

§ 3 Barnehageeieres plikt til å sørge for tilbud til barn som ikke kan være hjemme

Departementet kan gi forskrift om hvilke barn som skal få tilbud i barnehagen selv om barnehagen ellers er stengt eller har redusert åpnings- eller oppholdstid etter enkeltvedtak eller forskrifter med hjemmel i smittevernloven. Departementet kan også gi forskrift om hva slags tilbud barna skal få i barnehagen. Departementet kan i forskrift fravike reglene i forvaltningsloven kapittel IV, V og VI og fastsette forenklete saksbehandlingsregler for avgjørelser om hvem som skal få tilbud i barnehagen.

§ 4 Foreldrebetaling

Foreldre til barn som mottar tilbud i barnehage, skal betale etter ordinære regler i forskrift 16. desember 2005 nr. 1478 om foreldrebetaling i barnehager. Dette gjelder uavhengig av antall timer tilbudet omfatter.

Foreldre til barn som ikke får et tilbud fordi barnehagen er stengt med hjemmel i smittevernloven, skal ikke betale for barnehageplassen.

Kommunen skal utbetale kompensasjon til private barnehager for tapt foreldrebetaling. De private barnehagene må søke kommunen og dokumentere inntektsbortfall. Det skal ikke gis kompensasjon for dekning av kostpenger. Kompensasjonen per barnehageplass skal ikke overstige maksimalprisen.

§ 5 Kommunale tilskudd til private barnehager

Private barnehager skal motta kommunale tilskudd etter barnehageloven selv om barnehagene er stengt.

Private barnehager som mottar tilskudd etter denne bestemmelsen, kan ikke benytte ansatte til å drive annet inntektsgivende arbeid i virksomheten.

§ 6 Avkortning i tilskudd for tapt foreldrebetaling og i kommunale tilskudd til private barnehager

Dersom barnehagen permitterer ansatte eller av andre grunner har betydelig reduksjon i kostnadene som følge av at barnehagen er stengt etter enkeltvedtak eller forskrifter med hjemmel i smittevernloven, skal tilskudd for tapt foreldrebetaling og kommunalt tilskudd avkortes tilsvarende reduksjonen av kostnadene. Det samme gjelder dersom allerede innbetalt foreldrebetaling ikke refunderes foreldrene.

Kapittel 3 Tilpasninger i opplæringslova

§ 7 Skoleeieres plikt til å sørge for opplæring

Skoleeiere skal så langt det er mulig sørge for at barn, unge og voksne får grunnskoleopplæring og videregående opplæring selv om skolene er stengt eller driver med begrensninger etter enkeltvedtak eller forskrifter med hjemmel i smittevernloven.

Departementet kan gi forskrift om hvilke elever som skal få tilbud på skolen selv om skolen eller trinnet ellers er stengt eller har redusert åpnings- eller oppholdstid, og hvilke elever som skal ha opplæring hjemme selv om skolen eller trinnet er åpent. Departementet kan også gi forskrift om hva slags tilbud elevene skal få hjemme og på skolen. Departementet kan i forskrift fravike reglene i forvaltningsloven kapittel IV, V og VI og fastsette forenklete saksbehandlingsregler for avgjørelser om hvem som skal få tilbud på skolen, og hvem som skal få opplæring hjemme.

§ 8 Opplæringslovas og friskolelovas anvendelse

I perioden hvor skolen er stengt eller driver med begrensninger etter enkeltvedtak eller forskrifter med hjemmel i smittevernloven, gjelder reglene i opplæringslova med forskrifter og friskolelova med forskrifter med følgende tilpasninger:

- Skoleeiere skal organisere opplæringen slik den finner det hensiktsmessig og forsvarlig ut fra hvor mange lærere skolen har tilgjengelig, antallet elever, elevenes alder og forutsetninger, tilgangen på læremidler, digitale ressurser og annet utstyr og elevenes hjemmeforhold. Reglene om organiseringen av opplæringen i opplæringslova § 8-2 og friskolelova § 3-4 gjelder bare så langt det er mulig å oppfylle dem. Friskolelova § 1-2 tredje ledd er ikke et hinder for bruk av fjernundervisning.
- Skoleeiere kan bare gjøre tilpasninger i opplæring og tilrettelegging som følger av enkeltvedtak med hjemmel i opplæringslova kapittel 2, 3, 4A, og 5 og tilsvarende vedtak etter friskolelova dersom det kan godtgjøres at det er nødvendig og forsvarlig. I vurderingen av hvilke tilpasninger som er nødvendige og forsvarlige, skal det legges stor vekt på elevens beste. Det kan også tas hensyn til hvor mange lærere skolen har tilgjengelig, tilgangen på læremidler, digitale ressurser og annet utstyr. Når det er forsvarlig, kan kommunen og fylkeskommunen fatte vedtak om individuelle rettigheter og tilrettelegging av opplæringen uten at det er gjennomført sakkyndig vurdering.
- Kravet i opplæringslova § 9-4 suspenderes for lærebøker og læremidler som anskaffes for undervisning i perioden.
- Reglene i opplæringslova kapittel 9 A og friskolelova § 2-4 andre ledd om det psykososiale miljøet

gjelder tilsvarende når elevene får opplæring hjemme, med de begrensningene som følger av at elevene ikke er fysisk til stede på skolen, og at skolen ikke rår over elevens hjemmeforhold.

- e) Kravet i opplæringslova § 13-7 om å ha tilbud om skolefritidsordning gjelder med de begrensningene som følger av enkeltvedtak eller forskrifter med hjemmel i smittevernloven.
- f) Kravet i opplæringslova § 13-7a og friskolelova § 7-1e om å ha tilbud om leksehjelp gjelder med de begrensningene som følger av enkeltvedtak eller forskrifter med hjemmel i smittevernloven.
- g) Kravet i opplæringslova § 13-7 b om å tilby leirskole gjelder ikke overfor elever på 10. trinn hvor det var planlagt leirskole våren 2020.

§ 9 Foreldrebetaling for skolefritidsordning

Foreldre til barn som mottar tilbud i skolefritidsordning i offentlige skoler, skal betale i tråd med prisen for opprinnelig avtalt oppholdstid. Dette gjelder uavhengig av antall timer tilbudet omfatter.

Foreldre til barn som ikke får et tilbud fordi slik skolefritidsordning er stengt etter enkeltvedtak eller forskrifter med hjemmel i smittevernloven, skal ikke betale.

§ 10 Rett til Vg3 påbygging til generell studiekompetanse skoleåret 2020–2021

Ungdom som tas inn til Vg3 påbygging skoleåret 2020–2021, bruker ikke av retten til videregående opplæring dette skoleåret.

§ 11 Betinget inntak til Vg4 påbygging til generell studiekompetanse skoleåret 2020–2021

Retten til påbygging etter opplæringslova §§ 3-1 elleve ledd og 4A-3 sjuende ledd gjelder også for de som ikke har bestått fag- eller svenneprøven, men som

- a) oppfyller øvrige vilkår i §§ 3-1 elleve ledd og 4A-3 sjuende ledd
- b) har bestått i alle fag og eksamener, jf. forskrift 23. juni 2006 nr. 724 til opplæringslova § 3-50 første ledd
- c) skulle tatt fag- eller svenneprøven våren 2020, og
- d) er eller vil bli oppmeldt til fag- eller svenneprøve høsten 2020.

Retten etter første ledd bortfaller dersom eleven ikke består ordinær, ny eller utsatt fag- eller svenneprøve innen 1. november 2020.

§ 12 Behandling av personopplysninger i forbindelse med eksamen

Utdanningsdirektoratet kan behandle personopplysninger om dem som er oppmeldt til eksamen, dersom det er nødvendig for å finne alternative måter å gjennomføre eksamener på, slik at de negative konsekvensene av utbruddet av covid-19 blir minst mulig. Utdanningsdirektoratet kan for dette formålet, uten hinder av taushetsplikt, også innhente personopplysninger fra kommunene, fylkeskommunene, andre skoleeiere og Nasjonal vitnemålsdatabase dersom det er nødvendig.

Kapittel 4 Avsluttende bestemmelser

§ 13 Ikrafttredelse og opphevelse

Loven trer i kraft straks.

Loven oppheves 1. november 2020.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 14. mai 2020

Roy Steffensen

leder

Torstein Tvedt Solberg

ordfører